

9. Pityn M. Teoretychna pidhotovka v sporti : monohrafiia / Marian Pityn. – Lviv : LDUFK, 2015. – 372 с. – ISBN 978-966-2328-81-3.
10. Pravyla zmahan. Kulova strilba / Sivkov V.V., Piatkov V.T., Starinskyi S.I. Lviv – 2006, S. 96–103.
11. Lopatiev A., Demichkovskiy A. Formation of Motor Skills in Athletes in Bullet Shooting at the Initial Stage of Training. Journal of Learning Theory and Methodology. 2022. Vol. 3, no. 2. P. 79–84.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.7(167).10
УДК 911.5:502.5(477.64)

Губарев І.В.,
к.т.н., заслужений тренер України,
професор кафедри фізичного виховання,
Дніпровський державний технічний університет
Непошивайленко Н.О.,
к.т.н., доцент,
доцент кафедри екології та навколишнього середовища,
Дніпровський державний технічний університет
Губарева А.І.,
член національної збірної команди України з шашок, студентка,
Дніпровський державний технічний університет

ПРОВАДЖЕННЯ РЕГУЛЬОВАНОЇ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ТА СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В МЕЖАХ ТЕРИТОРІЇ ЯРУ САМИШИНА БАЛКА

Проведено дослідження природно-антропогенних особливостей яружно-балкової системи Самишина балка (м. Кам'янське, Дніпропетровська область) з метою визначення придатності та доцільності використання її природно-територіальних комплексів у рекреаційній та спортивній діяльності.

Складено електронну карту об'єкта дослідження, що дозволило розподілити територію яру для підготовки та проведення майбутніх спортивних змагань.

Виконано геоекологічний моніторинг та запропоновано зонування території яру в залежності від безпеки та доцільності її використання, зручності у постановці спортивних дистанцій, вирішення багатьох організаційних питань та стійкості до рекреаційного навантаження відповідно до природоохоронного, рекреаційного, туристичного та спортивного використання.

Спеціально для проведення «Фестивалю здорового способу життя» в межах території яру були створені та облаштовані для декількох тисяч глядачів та спортсменів спортивно-туристичні маршрути різного призначення та напрямку.

Виявлено передумови для ведення рекреаційної та спортивної діяльності в межах яру враховуючи наявність природного потенціалу, потребу у розширенні регіональних спеціалізованих зон відпочинку, отримання додаткових прибутків до місцевого бюджету.

Наукові дослідження дозволяють у подальшому активізувати процес формування соціально орієнтованого ринку рекреаційних ресурсів України.

Ключові слова. самишина балка, рекреаційна характеристика, природний потенціал, спортивно-туристичний об'єкт, зонування, комбінована шашкова естафета.

Gubarev I. V., Neposhivaylenko N. O., Gubareva A. I. Implementation of regulated recreation and sports activities within the territory of yar samishyn balka. A study on the natural-anthropogenic features of the ravine-gully system of Samyshyna balka (Kamianske, Dnipropetrovsk region) was conducted in order to determine the suitability and expediency of using its natural-territorial complexes in recreational and sports activities.

An electronic map of the research object was compiled, which allowed to allocate the territory of the Samishina Balka ravine for the preparation and holding of future sports competitions.

Geoecological monitoring was carried out and zoning of the ravine territory was proposed depending on the safety and expediency of its use, convenience in setting sports distances and solving many organizational issues, resistance to recreational load and preservation of the landscape-territorial complex in accordance with nature protection, recreational, tourist and sports use.

Specially for the "Festival of Healthy Lifestyle" within the territory of the Samyshyna Balka ravine, sports and tourist routes of various purposes and directions were created and arranged for several thousand spectators and athletes. For the first time in the city and region, in the fresh air, a combined checkers relay with the participation of 10 teams was introduced, which combined different sports (checkers and relay running) into one and required the participants to possess the highest level of physical and intellectual qualities.

Prerequisites for conducting recreational and sports activities within the ravine were identified, taking into account the presence of natural potential, the need to expand regional specialized recreation areas, and obtain additional income for the local budget.

Scientific research allows further activation of the process of formation of a socially oriented market of recreational resources in Ukraine.

Keywords: *samyshyna balka, recreation characteristics, natural potential, sports and tourist object, zoning, combined checkers relay.*

Вступ. Для промислових регіонів України на сьогодні особливо важливим є розвиток рекреаційної індустрії, який завжди сприяв збільшенню зайнятості населення. Саме вирішення цього питання на рівні місцевого самоврядування сприяє забезпеченню сталих надходжень коштів до місцевого бюджету, зменшенню «відтоку місцевих відпочивальників» до інших туристично-рекреаційних центрів та посилює можливість на тимчасове перебування людей на території рекреаційних об'єктів з метою відновлення їх працездатності з поєднанням оздоровчих, пізнавальних та культурно-розважальних потреб рекреантів, у тому числі, з інших регіонів держави [8, 15,18].

Під рекреаційною діяльністю розуміється система заходів, яка пов'язана із використанням вільного часу для оздоровчої, культурно-пізнавальної діяльності людей на спеціалізованих територіях, які розташовані поза межами їх постійного проживання [4,10,13,16-17]. Останнім часом поширюються дослідження, пов'язані з розвитком рекреаційної діяльності, спортивного та екологічного туризму в межах природно-територіальних комплексів України. Зокрема, дослідженням проблем загального використання рекреаційних територій займалися Л.О. Анюхіна [1], О.О. Бейдик [2-4], А.Г. Бобкова [5], О.Ю.Дмитрук [6], та інші вчені [14, 19,22].

В основі рекреаційного природокористування закладене використання або експлуатація земель, що перебувають у державній, комунальній та приватній власності [2,7,9], для організації відпочинку населення, туризму та проведення спортивних заходів з метою отримання рекреаційного ефекту.

Для створення рекреаційних зон можна використовувати природні зони, а також порушені, відновлені та рекультивовані землі з метою їх відтворення та залучення у господарське використання, у тому числі рекреаційне. Питання відновлювальної рекреаційної діяльності досліджували такі вчені Шумський [21], Н.В. Фоменко [20], Яковенко І. М. [22] та інші [14,18]. Проте, підвищення привабливості та конкурентоздатності перетворених людиною ландшафтів, у тому числі з метою підвищення економічного розвитку територіальної громади, за рахунок використання територій, малопридатних для іншої господарської діяльності, для спортивного та оздоровчого відпочинку населення, потребують подальшого вивчення та уточнення.

Саме ці фактори спонукали до виконання дослідження природно-антропогенних особливостей яружно-балкової системи Самишина балка як об'єкту спортивно-туристичного та рекреаційного спрямування.

Постановка задачі. Задачами даної роботи визначено наступні:

- дослідження природних й антропогенних особливостей та умов території яру Самишина балка;
- зонування території яру відповідно до природоохоронного, рекреаційного, туристичного та спортивного використання;
- визначення придатності та доцільності використання відповідних природно-територіальних комплексів яру у туристичній та спортивній діяльності.

Об'єкт дослідження: територія яру Самишина балка.

Предмет дослідження: зонування території яру для підготовки та проведення майбутніх спортивних змагань.

Методи досліджень: Складено електронну карту об'єкта дослідження, що дозволило розподілити територію яру Самишина балка для підготовки та проведення майбутніх спортивних змагань.

Виконано геоecологічний моніторинг [12] та запропоновано зонування території яру в залежності від безпеки та доцільності його використання, зручності у постановці спортивних дистанцій та вирішення багатьох організаційних питань, стійкості до рекреаційного навантаження та збереження ландшафтно-територіального комплексу відповідно до природоохоронного, рекреаційного, туристичного та спортивного використання.

За результатами комплексного територіального аналізу в межах яру встановлено, що майже вся територія яру Самишина балка має високий рекреаційний потенціал, її ландшафт є малопорушеним, гідрологічні та геоморфологічні умови задовільні для провадження рекреаційної діяльності та різноманітних спортивних змагань без додаткових впорядкувальних заходів, що підтверджується пішохідною доступністю об'єкту та зручністю пересування по ньому в усіх напрямках.

Результати дослідження: Правильний вибір місця змагань відіграє велику роль у їх успішному проведенні. Зазвичай дилема полягає у наступному: місце може влаштувати організаторів, але бути не дуже зручним для постановки дистанцій, або навпаки, – ідеальні умови для постановки дистанцій, але є ускладнення з під'їздом та вирішенням інших організаційних питань.

При виборі місця змагань на свіжому повітрі, поза межами спортивних комплексів, завжди потрібна наявність наступних умов: галявини або розріджені лісонасадження на рівній поверхні з можливістю проведення різноманітних спортивних заходів; дороги для завезення до місця проведення спортивного заходу продуктів харчування та дров для приготування їжі на відкритому багатті; заїзду машини «швидкої допомоги» та іншого транспорту; зонування території та наявність картографічного матеріалу для підготовки та проведення змагань.

Рисунок 1 Межі яру Самишина балка (м.Кам'янське Дніпропетровська область)

Запропоновано використати яр Самишина балка як потенційно привабливий рекреаційний об'єкт для проведення міського спортивного заходу «Фестиваль здорового способу життя». Яр Самишина балка (рис.1), загальною площею 495га, займає південно-західну, західну частину міста Кам'янське, та має природне походження. Яр розташований на землях населеного пункту, отже є легкодоступним для мешканців міста, стихійно використовується громадянами та тимчасово суб'єктами підприємницької діяльності (на підставі рішень місцевих органів влади та самоврядування), як функціональна зона регульованої рекреації для короткострокового відпочинку та оздоровлення населення.

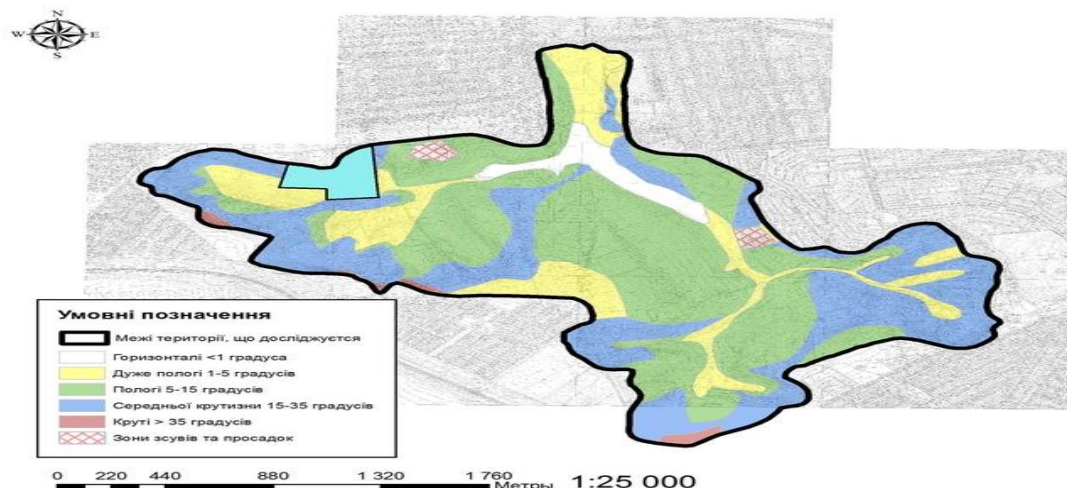
Встановлено, що більша частина яру (майже 95% території) має високу рекреаційну оцінку [12]. Це вказує на високий рекреаційний потенціал та можливість використання в рекреаційних цілях майже всієї території яру без додаткових заходів із впорядкування території. Привабливість яру до використання у спортивному заході підтверджується пішохідною доступністю об'єкту (знаходиться в межах міста) та зручністю пересування по ньому в усіх напрямках (близько 90% від загальної площі яру). На даний час, яр Самишина балка не є щільно забудованим. На даний час, яр Самишина балка не є щільно забудованим житловими будинками – заселеність складає 39,9 га, тобто до 10% від загальної території [15], що обумовлює найнижчу стадію дигресії майже на 70% території яру, та характеризується непорушеною, пружною під ногами підстилкою, певним набором характерних для даного ландшафту біологічних видів, а також чисельним різновковим деревостаном.

Інша територія яру формується другою та третьою стадією дигресії, що характеризується присутністю стежин, незначним витоптуванням трав'яної підстилки та незначним порушенням ландшафту.

Схили балки відносно пологі, лише з західної сторони мають обривчастий характер. Середня глибина схилів східної та західної частини 45 та 55 метрів відповідно; ширина – 1800 та 900 метрів відповідно; протяжність кожної з частин – 2100 та 1300 метрів. Найкрутіші схили спостерігаються в західній стороні яру. Глибина їх складає 70м. З південної сторони глибина схилу досягає 50м. Північна сторона полого з перепадами висот до 1м.

Згідно наведеному на рисунку 2 зонуванию встановлено, що понад 70% площі території яру мають відносно пологі схили та в рекреаційній діяльності можуть застосовуватись без спеціальних ландшафтно-планувальних робіт. Західні, східні та південні отроги яру мають крутизну понад 15°, тому їх використання повинно бути спеціально сплановано, або використано під специфічні спортивно-розважальні заходи, на кшталт спортивного орієнтування, туристичних пішохідних маршрутів середньої та підвищеної складності, альпінізму, підвісного мотузкового маршруту.

Після проведення зонування території, організаторами разом з представниками головної суддівської колегії уточнюються всі організаційні моменти на місці проведення майбутніх змагань, визначається попереднє планування галявини спортивно-туристичного об'єкту різного призначення (рис. 3), з метою виключення вирубки зелених насаджень та забезпечення безпеки спортсменів, глядачів та відпочиваючих.

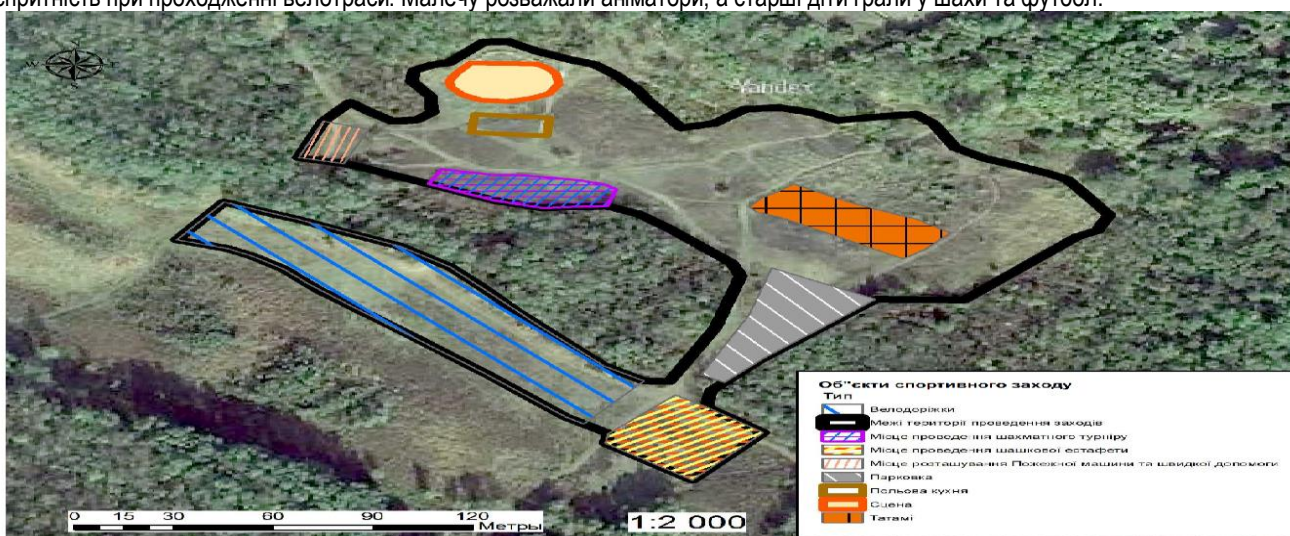
Умовні позначення			
позначення	пояснення	позначення	назва
	- Межі території, що досліджується;		- пологі - 5-15°
	- горизонталі < 1°		- середньої крутизни - 15-35°
	- дуже пологі < 1-5°		- круті > 35°
			- Зони зсувів та просядок

Рисунок 2. Зонування території яру Самишина балка згідно крутизни його схилів.

Спеціально для проведення «Фестивалю здорового способу життя» організаторами змагань були створені та облаштовані для декількох тисяч глядачів та спортсменів, спортивно-туристичні маршрути різного призначення та напрямку. На рисунку 3 позначено карту розташування головних об'єктів міського спортивного заходу.

Учасники фестивалю на різних об'єктах (рис.3) змогли побачити справжній лицарський турнір та показові виступи майстрів східних єдиноборств, стати учасниками змагань зі стрільби з лука, прогулятися по канатній дорозі.

Під час дитячої велогонки юні велосипедисти демонстрували свій досвід і навички їзди, показуючи неймовірну спритність при проходженні велотраси. Малечу розважали аніматори, а старші діти грали у шахи та футбол.

Об'єкти спортивного заходу

позначення	назва	позначення	назва
	Велодоріжки		- парковка
	- Межі території заходу		- польва кухня
	- місце шахового турніру		- сцена
	- ділянка шашкової естафети		- татамі
	- Місце розташування пожежної манини та машини швидкої допомоги		

Рисунок 3. Карта розташування головних об'єктів міського спортивного заходу «Фестиваль здорового способу життя» у ярі Самишина балка м. Кам'янське

На майданчику з рівною поверхнею (рис. 3) створенню у молоді гарного настрою сприяла запроваджена на свіжому повітрі, уперше в місті та області, комбінована шашкова естафета з участю 10 команд, яка з'єднала в одне ціле різні види спорту (шашкову гру та естафетний біг) та вимагала від учасників вміння володіти на вищому рівні фізичними і інтелектуальними якостями.

Крім фізіологічного, комбінована шашкова естафета мала і психологічне значення. Вона допомагає настроїтися на отримання результату, направити думки в потрібному напрямі.

Швидке переміщення (біг) гравців від лінії старту до шашкового столу та час на обдумування чергових, необхідних для перемоги у шашковій партії ходів, умовно ділиться на 2 частини: загальну і спеціальну. Загальна являє собою ритмічні рухи великих м'язових груп, що повторюються – біг або швидка хода. Під час спеціальної частини гравець здійснює черговий хід у партії та натискає кнопку шашкового годинника.

а) б) в)

Рисунок 4 – Шашкова естафета а) – суддя; б) - гравець при здійсненні чергового ходу; в) переміщення (біг) гравця від лінії старту до шашкового столу.

У шашкових іграх, що проводилися за звичайними правилами, брали участь по дві команди (склад команди – 4 гравця). Гравці перед початком гри розташовувалися у колони по одному з різних боків на відстані 15 метрів від столу на якому знаходилася шашкова дошка з початковою позицією для гри та електронний шашковий годинник (рис.4). Біля шашкового столу розташовувався суддя, який слідкував за правильним ходом партії.

Естафета проходила у режимі блискавичної гри, при якій використовувався екстремально-укорочений контроль часу (п'ять хвилин кожній команді на всю партію). Відведений час команді надавався на швидке переміщення (біг) гравців від лінії старту до шашкового столу та на обдумування чергових необхідних для перемоги у шашковій партії ходів. Кожна команда по черзі направляла свого гравця для здійснення чергового ходу у партії тільки після натискання кнопки шашкового годинника суперником. Перемогу у партії отримувала команда, яка у відведений час на гру «знищувала» усі шашки суперника чи позбавляла їх можливості ходу, або через перевищення командою-суперником часу на обдумування ходів та переміщення гравців.

Після нагородження переможців, із настанням сутінків, глядачі побачили вогняне шоу та феєрверк. Також учасники заходу змогли скуштувати польової каші та послівати пісень біля величезного вогнища, що розташовувалося не ближче 50 метрів від краю різновікового деревного підліску. У центрі майданчика під багаття була вибрана трав'яна підстилка, а на відстані 1-1,5 метра від вогню було зроблене земляне обвалування шириною 60-80 см, з метою забезпечення безпеки та унеможливлення спалаху навколо.

Дискусія. Рекреаційний потенціал яру Самишина балка під час проведення спортивного заходу «Фестиваль здорового способу життя» виконував бінарну роль – з одного боку природний об'єкт виступив базою спортивно-туристичної діяльності, а з іншого, інфраструктурою, що не тільки обслуговувала діяльність спортивного заходу, а й забезпечувала нормативне функціонування системи міських громадських заходів та отримання додаткових фінансових вкладень в місцевий бюджет. При цьому, під час масових спортивних заходів необхідно постійно нагадувати учасникам та глядачам про дбайливе ставлення до природи, накладаючи штрафи за порушення, на кшталт розведення багать у недозволених місцях, знищення тварин, птахів та їх гнізд, руйнування ґрунтового-дернового покриву та ін.

Тому, запобігаючи випадковому чи стихійному перебуванню туристів-рекреантів на привабливих рекреаційних об'єктах, що не відповідає ідеології повноцінного відпочинку, особистої безпеки відпочивальників та може нашкодити самому природному об'єкту, необхідно залучати наявні у регіонах природно-територіальні комплекси для розвитку спортивного туризму з метою забезпечення регульованої рекреаційної діяльності.

При виборі місця з проведення спортивно-туристичних заходів слід пам'ятати про ймовірну небезпеку завдану наслідками воєних дій, тому необхідно отримати консультації у регіональної військової комісії щодо наявності вибухонебезпечних предметів, а у разі потреби викликати саперів для перевірки місцевості.

Висновки. Багатий природний рекреаційний потенціал яру Самишина балка потребує комплексного наукового обґрунтування щодо його подальшого використання. Запровадження регульованої рекреаційної діяльності в межах яру Самишина балка – це не тільки комплекс заходів, орієнтований на відновлення сил та здоров'я людини через систему лікувальних послуг, культурно-пізнавального, спортивного, екологічного туризму, природоохоронної діяльності тощо, а й значна дослідницька та організаційна робота.

Регіональний і місцевий рівні управління, які представлені органами влади, повинні втілювати загальнодержавну політику у сфері рекреаційного природокористування шляхом визначення допустимого рекреаційного навантаження на природно-територіальний комплекс, його грошової оцінки, розвитку туристичної інфраструктури (господарське засвоєння місцевості, громадські заходи, спортивні змагання, транспортний зв'язок, об'єкти торгівлі тощо).

Напрямок використання території яру Самишина балка є методологічним підґрунтям стратегії розвитку рекреаційної діяльності на регіональному рівні, що забезпечить практичну реалізацію ідеології розвитку природоохоронної, рекреаційної, туристичної та спортивної діяльності в межах даного природно-територіального комплексу.

Таким чином, викладені наукові дослідження, проведені в межах яру Самишина балка, дозволяють у подальшому активізувати процес формування соціально орієнтованого ринку рекреаційних ресурсів України.

Запропоноване зонування яру Самишина балка враховане Кам'янською міською радою при проведенні наступних масових спортивних заходів.

Наведений приклад залучення місцевого природно-територіального комплексу для проведення спортивного заходу є інвестиційно та практично привабливим, а отримані результати дозволяють обґрунтовано підійти до вибору найбільш

придатних, привабливих та екологічно безпечних місць для проведення активного відпочинку, масових спортивних заходів, виховної та освітньо-просвітницької діяльності на території яру Самишина балка міста Кам'янське.

Література

1. Анохіна Л.О. Перспективні напрями вдосконалення управління рекреаційною сферою в Україні / Вісник Одеського державного екологічного університету. – 2010. – № 10. – С. 60-71.
2. Бейдик О.О. Рекреаційні ресурси України / Навч. посіб. – К.: Альтерпрес, 2011. – 462 с.
3. Бейдик О. О., Топалова О. І. Адаптивний туризм : передумови та перспективи розвитку, лідери Духу і Волі : навч. посіб. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 402 с.
4. Бейдик О., Топалова О. Теоретичні та практичні аспекти природоохоронного менеджменту рекреації та туризму. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Географія, 1 (70), 2018, –С 15-21.
5. Бобкова А.Г. До питання про суб'єктів рекреаційної діяльності / Вісник Академії правових наук України. – 1999. – № 3. – С. 109-116.
6. Дмитрук О.Ю. Екологічний туризм: навч. посіб. / О.Ю. Дмитрук, С.В. Дмитрук. – К.: Альтерпрес, 2009. – 358 с.
7. Долишний М.І., Нудельман М.С., Ткаченко К.Н. Карпатский рекреационный комплекс. – К.: Наукова думка, 1984. – 148 с.
8. Євдокименко В.К. Регіональна політика розвитку туризму: Методологія формування, механізм рекреації / НАН України. Інститут регіональних досліджень. – Чернівці: Прут, 1996. – 287 с.
9. Земельний кодекс України. – К.: Відомості Верховної Ради України, 2002. – № 3-4. – С. 27.
10. Мацола В.І. Рекреаційно-оздоровчо-туристичний комплекс (питання теорії, методології і практики): Монографія. – Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України, 1998. – 278 с.
11. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України: Монографія. – Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України, 1997. – 259 с.
12. Непошивайленко Н.О. Збереження природно-антропогенних особливостей яру Самишина балка шляхом провадження регульованої рекреаційної та спортивної діяльності/ Непошивайленко Н.О., Губарев І.В., Яременко А.А., Горай І.В./Збірник наукових праць Дніпровського державного технічного університету (технічні науки)/ Кам'янське: ДДТУ. -2018. Випуск 2(33). – с. 97 – 105.
13. Національні природні парки: проблеми становлення і розвитку: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 20-річчю Карпатського нац. природного парку, 14-17 вересня 2000 р. / Карпатський національний природний парк ; відп.ред. В. М. Клапчук. - Яремче : 2000. - 406 с.
14. Проект організації території, охорони, відтворення та рекреаційного використання природних комплексів і об'єктів Шацького НПП. – К.: Центр заповідної справи, 2005. – 226 с.
15. Земельний кодекс України. – К.: Відомості Верховної Ради України, 2002. – № 3-4. – С. 27.
16. Організація рекреаційних послуг: навч. посібник / В. В. Величко; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. – 202 с.
17. Рекреаційні комплекси світу :конспект лекцій. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 242 «Туризм» за усіма формами навчання / Укладач А.Л. Помаза-Пономаренко. – Харків : НУЦЗУ, 2020. – 154 с.
18. Рекреация: социальный-экономические и правовые аспекты // Мамутов В.К., Амоша А.И., Дементьева Т.Н. и др. – К.:Наукова думка, 1992. – 143 с.
19. Таксаційний опис земельних ділянок лісового фонду м. Дніпродзержинськ (Кам'янське) за станом на 01.01.2014 р. – ДП «Дніпродзержинське лісове господарство», 2014. – 205с.
20. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. К.: Центр навчальної літератури, 2007.-312 с.
21. Шумский В. М. Этноландшафтная адаптация – путь к рациональному природопользованию / В. М. Шумский, О. И. Топалова. // Культура народов Причерноморья. – 2010. – №177. – 160-165 с.
22. Яковенко И. М. Рекреационное природопользование: методология и методика исследований: монография / И. М. Яковенко. – Симферополь : Таврия, 2003. – 331 с.

References

1. Anyukhina L.O. (2010) Perspectives for direct and thorough management of the recreational sphere in Ukraine. Bulletin of the Odessa State Ecological University. №10. 60-71.
2. Beydyk O.O.(2011) Recreational resources of Ukraine / Education. manual - K.: Alterpress, 462 p.
3. Beydyk O. O., Topalova O. I. (2017) Adaptive tourism: prerequisites and prospects for development, leaders of Spirit and Will: education. manual – Kherson: ALDI-PLUS, 402 p.
4. Beydik A., Topalova O. (2018) Theoretical and practical aspects of recreation and tourism environmental management. *Visnyk Kyivskogo nacionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka GEOGRAFIYA* [Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Geography], 1 (70), 15-21 (in Ukrainian, abstr. in English).
5. Bobkova A.G. (1999) To the issue of subjects of recreational activity / Bulletin of the Academy of Legal Sciences of Ukraine. No. 3. P. 109-116.
6. Dmytruk, O.Yu., Dmytruk, S.V. (2009). *Ekologichnyi turizm [Ecotourism]: Navch. posibnyk*. K.: Alterpres, 358.
7. Dolyshnyi M.I., Nudelman M.S., Tkachenko K.N.(1984) Carpathian recreation complex. - K.: Naukova dumka, 148 p.
8. Yevdokymenko, V.K. (1996). *Regionalna polityka rozvytku turyzmu [Regional tourism development policy]*. Prut, 288.
9. Land Code of Ukraine (2002) K.: Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine, 2002. No. 3-4. P. 27. <https://www.global-regulation.com/translation/ukraine/571258/land-code-of-ukraine.html>.
10. Matsola V.I. (1998) *Recreational-health-tourism complex (issues of theory, methodology and practice): Monograph*. - Lviv: Institute of Regional Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine, 278 p.

11. Matsola V.I. (1997) Recreational and tourist complex of Ukraine: Monograph. - Lviv: Institute of Regional Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine, 259 p.
12. Neposhivailenko N.O., Hubariiev I. V., Yaremchenko A. A., Gorai I.V. (2018) Preservation of natural and anthropogenic features of the Samishin ravine by a path for the regulation of recreational and sports activity. Collection of scientific works of the Dnipro State Technical University (technical sciences). Kamianske: DDTU.2018. Issue 2(33). 97-105.
13. National natural parks: problems of formation and development: materials of the International science and practice conf., dedicate. On the 20th anniversary of the Carpathian National of the natural park, September 14-17, 2000 / Carpathian National Natural Park; resp.ed. V. M. Klapchuk. - Yaremche: 406 p.
14. Project for the organization of the territory, protection, reproduction and recreational use of natural complexes and objects of Shatsky NPP (2005) K.: Center for Conservation Affairs, 226 p.
15. Public Cadastral Map of Ukraine. <http://map.land.gov.ua/kadastrova-karta>(in Ukrainian).
16. Velichko V.V. (2013) Organization of recreational services: education. manual / Hark. national city university farm named after O. M. Beketova. H.: XNUMG named after O. M. Beketova, 202 p.
17. Pomaza-Ponomarenko A.L.(2020) Recreational complexes of the world: summary of lectures. For students of higher education who study in the specialty 242 "Tourism" in all forms of education. Kharkiv: NUZZU, 154 p.
18. Mamutov V.K., Amosha A.I., Dementyeva T.N. etc. (1992) Recreation: socio-economic and legal aspects . K.: Naukova dumka, 143 p.
19. Taxation description of land plots of the forest fund m. Dniprodzerzhynsk (Kam'yansk) behind the camp on 01.01.2014. DP "Dniprodzerzhinsk Forest State", 2014. 205.
20. Fomenko N.V. (2007). Recreational resources and balneology. K.: Center for Primary Literature, 312. https://tourlib.net/books_ukr/fomenko.htm
21. Shumsky V. M., Topalova O. I. (2010) Ethnolandscape adaptation – the path to rational nature use . Culture of the peoples of the Black Sea region. No. 177. 160-165 p.
22. I. M. Yakovenko (2003) Recreational nature use: methodology and research methods: monograph. Simferopol: Tavria, 331 p.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.7(167).11
УДК 504.062.2

*Губарєв І.В., к.т.н., заслужений тренер України,
професор кафедри фізичного виховання,
Дніпровський державний технічний університет
Губарєва А.І., член національної збірної команди
України з шашок, студентка,
Дніпровський державний технічний університет*

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ МІЖМОВНИХ КОНТАКТІВ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ЗМАГАНЬ З ШАШКОВОГО СПОРТУ

Досліджена проблема міжмовних контактів під час міжнародних змагань з шашок, яка завжди відіграла вирішальну роль при визначенні країни і міста проведення різних світових та європейських молодіжних чемпіонатів, і була однією з причин їх малої кількості на територіях країн колишнього СНД.

Доведені неспростовні історичні факти неодноразового проведення Всесвітньою міжнародною федерацією шашок та Європейською конфедерацією шашок на території тільки одного і того ж українського міста у період з 2005 по 2012 роки, змагань світового та європейського рівня за рахунок вирішення організаторами змагань проблеми міжмовної адаптації спортсменів.

Наведено фактори, що вплинули на процес прискореної адаптації іноземних спортсменів на світових змаганнях та стали важливим етапом та запорукою проведення наступних міжнародних змагань на території м. Кам'янське.

Доведено, що без досконалого знання та володіння фаховою англійською термінологією неможлива повноцінна спортивна діяльність у будь-якому виді спорту.

Ключові слова: *шашковий спорт, перекладацька практика, чемпіонати світу та Європи, іншомовне спілкування, спортивна лексика, іноземні спортсмени*

Igor Hubariiev, Anastasiia Hubariieva, Ways to solve the problem of cross-language contacts during the organization of international checkers. *The problem of cross-language contacts during international checkers competitions, which always played a decisive role in determining the country and city of various world and European youth championships, and was one of the reasons for their small number in the territories of the former CIS countries, was investigated.*

It is shown the possibility of its solution, by involving during production translation practice, with the aim of breaking down the language barrier, specialists who speak several languages, are able to play the role of a mediator in the communication of representatives of different language groups and ensure their mutual understanding.

The irrefutable historical facts of the repeated holding by the World International Checkers Federation and the European Checkers Confederation on the territory of only one Ukrainian city in the period from 2005 to 2012 of world and European level competitions due to the solution of the competition organizers to the problem of cross-language adaptation of athletes have been